

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.

ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1959 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1671

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀਮਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ 1)- 8. 3(1)- ਜ਼ਮੀਨ - ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ-ਕੀ ਖੂਹ ਅਤੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ—ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੋਂ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ—ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਖੂਹ' ਅਤੇ 'ਟਿਊਬਵੈੱਲ' ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1913 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੇਚੇ ਗਏ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ , ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੇਚੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੀਮਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਵੈੱਡੀ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਰੂਪ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ 7 ਜੁਲਾਈ, 1959 , ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ , ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੇਸੀ ਨਈਅਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੂਰਨ ਚੰਦ।

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਾਜਨ , ਜੇ.— ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੂਹ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 7,000, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ: 3, ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ , ਇੱਕ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਕਰੇਤਾ ਸਹਿਮਤ ਸਨ) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਥਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਰਾਈਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰੀ- ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। 19 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅਗਾਊਂ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ (1959 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 18) ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1959 ਦਾ 24)। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਵੈੱਡੀਜ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਆਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਸੀ.ਨਈਅਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਥਨ ਕੇਵਲ ਦੋਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੇਅਰਥ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਾਊਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਛੇਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖਰੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ ਇਮਪਸਨ ਐਕਟ, 1913 (1913 ਦਾ 1) ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਜ਼ਮੀਨ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ, 1900 (1907 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"। . 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀੜੀ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਸਮੀਕਰਨ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

ਇੱਕ . 'ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ

ਬੀ . -----

c . -----

ਡੀ . -----

ਈ . ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸਦਾ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ,

f . -----

g . -----

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖੂਹ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਹੈ / ਇਮਾਮ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਮਧਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ,

ਪਲੇਡੇਨ ਅਤੇ ਰੇ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਖੂਹ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੂਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਪ। -ਸੈਕਸ਼ਨ (1), ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887। ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ

ਗਈ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਜ਼ਮੀਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ * ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੋਰ ਬਣਤਰ।

ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੈ। -
ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਖੂਹ' 'ਜ਼ਮੀਨ' ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਸਰਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਧਨੀ ਖ਼ਾਨ, ਮਨੀ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਗਨੀ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਖ਼ਾਨ, ਫ਼ੌਲੂ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਖ਼ਾਨ (2), ਸਰ ਮੈਰੀਡੀਥ ਪਲੇਡੇਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੂਟ ਸੀ ਜਾਂ ਅਣਕਲਾਸਡ ਸੂਟ। ਇਮਾਮ ਦੀਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: -

"ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਖੂਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਖੂਹ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਹੈ ਅਤੇ ਖੂਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ, 1888 ਦਾ X।।।।"

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਬਦੁੱਲ ਕਾਜੂਮ-ਸਮੁੰਦਰ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਹਾਰੂਨ ਮੁਹੰਮਦ ਹਯਾਤ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਲੈਂਡ ਵਾਈਡ ਧਾਰਾ (ਈ) ਹੇਠਲੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਗਾਊਂ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਵੇਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

Disclaimer:

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Jayant Jindal